

POSTANOWIENIE

Dnia 13 lutego 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Aleksander Stępkowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Mirosław Sadowski

SSN Paweł Wojciechowski

w sprawie ze skargi G.S.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Katowicach w sprawie o sygn.
III AUa 1005/22,

z udziałem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w Katowicach

na posiedzeniu niejawnym Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych
w dniu 13 lutego 2024 r.,

- 1. stwierdza, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Katowicach w sprawie o sygn. akt III AUa 1005/22 nastąpiła przewlekłość postępowania;**
- 2. zaleca Sądowi Apelacyjnemu w Katowicach wyznaczenie w sprawie o sygn. III AUa 1005/22 posiedzenia w terminie 1 (jednego) miesiąca od dnia zwrotu akt postępowania;**
- 3. przyznaje skarżącej G.S. od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Katowicach sumę pieniężną w wysokości 2500 (dwa i pół tysiąca) złotych za okres od 14 czerwca 2022 r. do 14 grudnia 2023 r.;**
- 4. zasądza od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Katowicach na rzecz skarżącej G.S. kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie za czas po upływie tygodnia**

od dnia doręczenia do dnia zapłaty, tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu skargowym;

5. oddała skargę w pozostałym zakresie.

Mirosław Sadowski Aleksander Stępkowski Paweł Wojciechowski.

UZASADNIENIE

Skargą z 11 grudnia 2023 r. (data nadania skargi na poczcie) na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki G.S. (dalej: skarżąca), zastępowana przez profesjonalnego pełnomocnika, wniosła o:

1. stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie o sygn. akt: III AUa 1005/22 zawisłej przed Sądem Apelacyjnym w Katowicach III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych;

2. nakazanie Sądowi Apelacyjnemu w Katowicach III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych podjęcie czynności zmierzających do rozpoznania sprawy, w terminie 1 miesiąca od rozpoznania skargi;

3. przyznania na rzecz skarżącej od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Katowicach na zasadzie art. 12 ust. 4 ustawy 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki – kwoty 4000 zł;

4. zasądzenie od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Katowicach na rzecz skarżącej kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm prawem przepisanych.

W uzasadnieniu skargi podniesiono m.in., że Sąd Apelacyjny w Katowicach pomimo upływu półtora roku od dnia wniesienia apelacji, nie podjął żadnych czynności zmierzających do rozpoznania sprawy, w tym nie wyznaczył terminu rozprawy. Dodano także, że pismem z 19 września 2023 r. (w odpowiedzi na ponaglenie) Sąd Apelacyjny w Katowicach wskazał, iż z uwagi na znaczne zaległości i niedobór kadrowy (w obsadzie stanowisk sędziowskich) rozpoznanie

apelacji uległo znacznemu wydłużeniu. W skardze podkreślono również, że niniejsza sprawa ma szczególne znaczenie dla skarżącej, gdyż całe postępowanie trwa już ponad pięć i pół roku, a emerytura jest jej wypłacana w zaniżonej wysokości.

Prezes Sądu Apelacyjnego w Katowicach w odpowiedzi na skargę, wniósł o jej oddalenie.

W uzasadnieniu odpowiedzi na skargę Prezes Sądu Apelacyjnego w Katowicach podniósł, że obsada sędziowska III Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Apelacyjnego w Katowicach w 2021 r. i następnych latach była dalece niewystarczająca w stosunku do liczby spraw pozostających do rozpoznania oraz, że na dzień wniesienia skargi w ww. wydziale orzekało 12 sędziów, przy czym 2 spośród nich do tej pory przebywa na długotrwałym zwolnieniu lekarskim.

Wskazano także, iż wpływ spraw do III Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wynosił: w 2021 r. – 3016 spraw, a w 2022 r. – 2534. Z kolei zaległość w rozpoznaniu spraw na styczeń 2021 r. kształtowała się na poziomie 3486 spraw, w styczniu 2022 r. wynosiła 3251 spraw, a na dzień 14 grudnia 2023 r. (data wpływu skargi) – 2547 sprawy. Średnie obciążenie sprawami w III Wydziale Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Apelacyjnego w Katowicach na jeden etat orzecznicy na dzień wpływu skargi wynosiło 212 spraw. Wskazano również, że od 11 maja 2023 r. sędzia referent sprawy przebywa na długotrwałym zwolnieniu lekarskim.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga na przewlekłość postępowania zasługiwała na częściowe uwzględnienie.

1. Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jedn. Dz.U. z 2023 r., poz. 1725, dalej: ustawa o skardze na przewlekłość) – strona może wnieść skargę

o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania). Na mocy art. 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość, dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie. Dokonując tej oceny, uwzględnia się łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, niezależnie od tego, na jakim etapie skarga została wniesiona, a także charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej zawichości, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania. Stosownie do art. 5 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiła przewlekłość postępowania, wnosi się w toku postępowania w sprawie.

2. Utrwalone orzecznictwo Sądu Najwyższego wskazuje, że o przewlekłości postępowania apelacyjnego można zasadniczo mówić w przypadku bezczynności sądu drugiej instancji polegającej na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej w ciągu 12 miesięcy od daty wpłynięcia apelacji (por. postanowienia Sądu Najwyższego z: 12 maja 2005 r., III SPP 96/05, OSNP 2005, nr 23, poz. 384; 16 marca 2006 r., III SPP 10/06, OSNP 2007, nr 7-8, poz. 120; 21 marca 2006 r., III SPP 13/06, OSNP 2007, nr 7-8, poz. 121; 18 maja 2016 r., III SPP 53/16,; 14 lipca 2016 r., III SPP 55/16; 7 marca 2017 r., III SPP 6/17; 21 lutego 2018 r., III SPP 3/18; 13 grudnia 2018 r., I NSP 62/18; 24 stycznia 2019 r., I NSP 87/18; 27 marca 2019 r., I NSP 88/18; 5 kwietnia 2022 r., I NSP 66/22). Nie oznacza to jednak, że w każdym przypadku, w którym przekroczony został okres 12 miesięcy, w czasie których nie wyznaczono terminu rozprawy, automatycznie następuje przewlekłość postępowania w rozumieniu ustawy. Ocena spełnienia obowiązku rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie zależy od konkretnych okoliczności, a zatem

wymaga uwzględnienia wielu czynników wpływających na tok postępowania. Powyższe oznacza, że przewlekłość postępowania ocenia się w każdej sprawie w sposób indywidualny, z uwzględnieniem wymienionych okoliczności.

3. Jak wskazano w odpowiedzi na skargę, apelacja od wyroku Sądu Okręgowego wpłynęła do Sądu Apelacyjnego 14 czerwca 2022 r., a od tego momentu nie wyznaczono terminu rozprawy.

4. W świetle przytoczonego wyżej, utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego oraz okoliczności faktycznych sprawy, nie ulega wątpliwości, iż czas oczekiwania na wyznaczenie rozprawy apelacyjnej w analizowanej sprawie został przekroczony i wynosi ponad rok. W ocenie Sądu Najwyższego w powyższych okolicznościach uzasadnione jest stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie III AUa 1005/22 toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w Katowicach.

5. Przechodząc do oceny argumentacji podniesionej przez uczestnika postępowania, mającej wskazywać na bezzasadność skargi, w orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazuje się, że znaczny wpływ spraw, problemy kadrowe i obciążenie sędziów pracą pozostają bez wpływu na stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie, w której wniesiono skargę (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06, OSNP 2007, nr 7-8, poz. 121). Obciążenie pracą, liczba spraw oraz stan kadry orzeczniczej, co najwyżej prowadzić mogą do stwierdzenia, że przewlekłość postępowania w konkretnej sprawie nie jest wynikiem zaniedbań, czy też uchybień ze strony sądu. Jednak to na Państwie spoczywa obowiązek stworzenia warunków należytego sprawowania władzy jurysdykcyjnej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06, OSNP 2007, nr 7-8, poz. 120). Ostatecznie Sąd Apelacyjny jako jednostka reprezentująca Skarb Państwa ponosi zatem formalną odpowiedzialność za niewłaściwe wywiązywanie się przez Państwo z powyższego obowiązku, również wówczas, gdy sędziemu sprawozdawcy nie sposób przypisać zawinienia w tym zakresie.

Konsekwencją stwierdzenia, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Katowicach w sprawie III AUa 1005/22 nastąpiła przewlekłość postępowania, jest obowiązek Sądu Najwyższego rozstrzygnięcia w przedmiocie żądania

skarżącej o zasądzenie na jej rzecz kwoty 4 000 zł tytułem odpowiedniej sumy pieniężnej.

Orzekając o przyznaniu skarżącej od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Katowicach sumy pieniężnej w wysokości 2 500 zł, Sąd Najwyższy uwzględnił, iż zgodnie z art. 12 ust. 4 ustawy o skardze na przewlekłość, minimalna wysokość sumy pieniężnej jaką należy zasądzić od Skarbu Państwa na rzecz skarżącej wynosi 500 zł za każdy rok dotychczasowego trwania postępowania, niezależnie od tego ilu etapów postępowania dotyczy stwierdzona przewlekłość, przy czym suma pieniężna nie może być niższa niż 2 000 zł. Ponieważ postępowanie sądowe w niniejszej sprawie rozpoczęło się w lipcu 2018 r., na rzecz skarżącej od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Katowicach należy zasądzić kwotę 2 500 zł.

Jednocześnie Sąd Najwyższy nie znalazł podstaw do przyznania skarżącej żądanej przez nią kwoty 4 000 zł. Zasądzana suma pieniężna w swojej istocie ma na celu rekompensatę zaistnienia i skutków przewlekłości postępowania, a nie poprawę bytu materialnego skarżącej pozostającej w „nie najlepszej” sytuacji ekonomicznej. Z tych względów, w ocenie Sądu Najwyższego, kwota 2 500 zł rekompensuje zaistnienie i skutki przewlekłości postępowania.

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy, na podstawie art. 12 ust. 2 i 4 ustawy o skardze na przewlekłość, orzekł jak w pkt 1 i 3 sentencji postanowienia, na zasadzie art. 12 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość rozstrzygnął jak w pkt 5 sentencji postanowienia.

Z akt sprawy III AUa 1005/22 Sądu Apelacyjnego w Katowicach nie wynika, aby w chwili wniesienia skargi na przewlekłość postępowania został wyznaczony termin posiedzenia w sprawie. Wobec powyższego Sąd Najwyższy, w pkt 2 sentencji postanowienia, na podstawie art. 12 ust. 3 ustawy o skardze na przewlekłość, zalecił Sądowi Apelacyjnemu w Katowicach wyznaczenie terminu rozprawy w terminie 1 miesiąca od dnia zwrotu akt postępowania.

6. O kosztach postępowania skargowego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. i w zw. z art. 8 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość oraz § 14 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (tekst jedn. Dz.U. 2023, poz. 1964).

Mirosław Sadowski Aleksander Stępkowski Paweł Wojciechowski

[K.O.]

[ał]